

بررسی فشارهای همزمان داخلی و خارجی به دستگاه دیپلماسی

تناقض‌های مکانیسم‌ماشه

رضا رئیس‌ی

روزنامه‌نگار و تحلیلگر سیاسی

هنوز طنین و غریو موج انفجار از ذهن مردم پاک نشده، هنوز گرد و غبار تجاوز نظامی و قدرت اتمی به جای جای میهن‌مان به تمامی فرونشسته‌و در کلام هنوز امنیت‌روانی مخدوش شده التیام نیافته که طیفی از سیاسیون اسب‌ها را زین کرده‌اند، بلندگوها را آذین بسته‌اند و توپخانه را به سمت جبهه خودی نشانه رفته‌اند و با تمام قدرت به عرصه و صحنه مجادلات طیفی و سیاسی و جناحی ورود کرده‌اند؛ آن‌هم با همان دست‌فرمان قدیمی و بهانه‌جویی‌های نخ‌نماشده و گزاره‌هایی که سال‌هاست به‌آنها پاسخ گفته‌شده و در انتخابات اخیر ریاست‌جمهوری نیز، این گفتار و کردار به یوته رای ملت گذاشته شد و یک «نه» بزرگ دریافت کرد. اما نه آن پاسخ قاطع و نه این تجربه نزدیک و تلخ، مانع از سرگیری و تکرار همان مواضع عجیب و طردشده از سوی افکار عمومی نشده است. سخن از تحرکات دلوایسان دور و خالص‌سازان این چند صباح اخیر است که اگر نام و عنوان آنان تغییر کرده، مثنی و مواجعه ایشان در قبال برجام و دیپلماسی تعاملی -تعدالی با همه تجربیات دور و نزدیک، تفاوت نکرده است. هر چند که کشور در بحبوحه یک نزاع پیداپنهنان تمام‌عیار با دشمن متجاوز باشد و نقل همه محافل سیاسی و رسانه‌ای و انذار و تصریح عالی‌ترین مقام سیاسی و نظامی و مذهبی کشور مبنی بر لزوم و حفظ و حراست از: «اتحاد ملی»، بالاخره، فارغ از همه فعل و انفعالات تکان دهنده و پرشتاب اخیر، چه فرصتی برای این جماعت بهتر از ۱۰ سالگی انعقاد برجام، به‌خصوص آنکه زمزمه‌های بهره‌گیری از تروینکای اروپایی از اهرم مکانیسم‌ماشه هم‌قرین آمده است و آنان بعید بود که چنین فرصتی را برای پیگیری دعوای دور و دراز جناحی و طیفی خود از دست بدهند و به سادگی از کنار آن گذر کنند. در ادامه از دو زاویه کلی به این موضوع خواهیم پرداخت.

▼ فرافکنی به بهانه مکانیسم‌ماشه

اولین موج تخریبی در شهرپور ماه سال گذشته با اشاره عراقچی به امکان استفاده از تروینکای اروپایی تا قبل از بازه زمانی پایانی قطعنامه ۲۲۳۱ از مکانیسم‌ماشه یا اسنپیک، آغاز شد و تندرورها با قطعیت سخنان ظریف مدعی دروغ‌گویی او شدند و گفتند که ظریف مدعی شده چیزی به اسم مکانیسم‌ماشه یا اسنپیک در برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ وجود ندارد و اکنون آن سخنان با اظهارات عراقچی در تناقض است. این در حالی است که ظریف به‌درستی گفته بود چنین عناوینی در متن برجام و قطعنامه نیست. در واقع، آنچه که به مکانیسم‌ماشه توسط رسانه‌ها و مقامات غربی بدان اشاره می‌شود، فرآیند رسیدگی به اختلافات مندرج در بندهای ۳۶ و ۳۷ برجام است که به‌عنوان اهرم تضمینی برای بازگشت قطعنامه‌های قبلی که با قطعنامه ۲۲۳۱ در بازه زمانی اجرای برجام (۱۰ سال تا پایان) تعلیق و در انتهای آن لغو می‌شد، برای طرف‌های مشارکت‌کننده در برجام فراهم آورده بود و اکنون با نزدیکی به آن موعد زمانی پایانی طرف‌های اروپایی قصد دارند با بهره‌گیری از آن برجام را کان‌لم‌پیکن کرده و مانع ابطال همه قطعنامه‌های الزام‌آور علیه ایران و برنامه هسته‌ای آن شوند. در برهه اخیر و در موج دوم حملات به بهانه نزدیکی به ضرب‌الاجل امکان راه‌اندازی مکانیسم‌ماشه که دو ماه این فرآیند به طول می‌انجامد و تا مهرماه و پایان زمانی قطعنامه ۲۲۳۱ فرصت چندانی باقی نمانده است، طیف‌های داخلی منتقد برجام به جای انتقاد از نقض عهد طرف‌های غربی و تخلف واضح و آشکار آنان از عدم توجه به تعهدات طرف مشارکت‌کننده در توافق، در حمله به برجام و طرف ایرانی اصل توافق را مورد حمله مجدد قرار می‌دهند و نقدهای قدیمی را باز تکرار می‌کنند. حتی امیرحسین ثانی، نماینده تهران در مجلس، گفته است که برای اولین بار در معاهدات و توافقات بین‌المللی مفادی همانند مکانیسم‌ماشه گنجانده شده است. این در حالی است که در تمامی توافقات و قطعنامه‌های خروج از ذیل فصل ۷ منشور ملل

رخداد دیپلماسی

ضرب‌الاجل فعال‌سازی مکانیسم‌ماشه تمدید می‌شود؟

گروه‌خبر: خبرنگار وال استریت ژورنال به نقل از منابعی که آنها را «مطلع» خواند، مدعی شد صحبت‌هایی میان ایران و کشورهای اروپایی در رابطه با تمدید ضرب‌الاجل فعال‌سازی مکانیسم‌ماشه انجام گرفته است. «لارنس نورمن» خبرنگار وال استریت ژورنال، در پیامی در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «به گفته منابع، در تماس شب گذشته میان وزرای خارجه سه کشور اروپایی و کایا کالاش (مسئول روابط خارجی اتحادیه اروپا) با سیدعباس عراقچی (وزیر خارجه ایران)، موضوع تمدید ضرب‌الاجل فعال‌سازی مکانیسم‌ماشه ذیل برنامه هسته‌ای مطرح شد. در این پیشنهاد از ایران

ادامه سر مقاله

شاید تیره‌آقای صدیقی دور از انتظار نبود؛ چون محکومیت امام‌جمعه معنای تندی دارد. ولی بازگرداندن آن پس از شرایط به‌وجود آمده، مطلقاً قابل‌تصور نبود؛ حتی برای بدبین‌ترین افراد هم متصور نبود و نیست. چون چنین اقدامی نافی عقل سلیم است؛ عقلی که به دلیل مصرف بالای رانت به کلی زائل شده است. آوردن او به‌نماز جمعه یک پیام دارد که

بخواهد بگوید کت تن کیست. بله، درست است؛ ولی این کت نیست. همان پوستین وارونه است. افتخاری جز زبان ابدی برای پوشیدن آن نیست. بخش مستقیم سخنان آقای صدیقی از صداسو می‌آیند و همین جهت قابل ارزیابی است. نیروی رانتی جز به منافع خویش و گروه خود به هیچ چیز دیگری پایبند نیست.

تیتریک

HEADLINE ONE

۲

معاون اول رئیس‌جمهور با اشاره به تجربه اداره کشور در روزهای جنگ:

واگذاری اختیارات به استانداران

جواب داد

«برنامه هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران توسط دشمنان به پروژه‌ای سیاسی تبدیل شد»، به انتخاب فرماندهان نظامی کشور بعد از تجاوز رژیم صهیونیستی به کشور اشاره کرد و گفت: «انتخاب یک مدیر در دستگاه هفته‌ها زمان می‌برد؛ اما ظرف ۱۰ روز جنگ تحمیلی بخش دفاعی کشور پس از از دست دادن سرداران خود به همان سیاق قبلی ادامه کار داد. البته شهدایی که از دست دادیم بهترین‌ها بودند؛ اما جایگزین‌ها ظرف کمتر از ۱۰ ساعت عملیات موفق انجام دادند». وی ادامه داد: «دشمنان تحلیلی داشتند که در روز دوم جنگ مردم به میدان می‌آیند و روز سوم ایران برای تسلیم به مذاکره می‌رود؛ اما دیدیم چه اتفاقی افتاد و تحلیل‌های آنها اشتباه از آب درآمد». معاون اول رئیس‌جمهور تصریح کرد: «مردم در میدان اقتصادی موفق شدند و تغییرات فروش فروشگاه‌ها در جنگ ۱۲ روزه ۲۰ درصد بود که برخلاف تصور هیچ هجومی به‌هیچ‌وجه

گروه‌خبر: «روز اول فعالیت دولت چهاردهم با ترور شهید هنیه به‌عنوان مهمان عزیز دولت شروع شد و در همان ابتدای کار دولت به این جمع‌بندی و راهبرد رسیدیم که باید آرامش جامعه حفظ شود اما دولت در وضعیت جنگی قرار گیرد بنابراین راهبرد اداره کشور در وضعیت جنگی به‌ویژه بخش اقتصادی با سناریوهای مختلف تدوین شد». این، یکی از نکاتی بود که محمدرضا عارف در نشست با کمیسیون اقتصادی مجمع وزیران ادوار اعلام کرد. معاون اول رئیس‌جمهور در این دیدار به تبیین چگونگی مواجهه دولت و نظام سیاسی با جنگ ۱۲ روزه پرداخت. گفت: «راهبرد نظام مذاکره بود که به راهبرد درستی رسیدیم و در چارچوب سیاست‌ها و منویات مقام معظم رهبری در این بخش حرکت کردیم و کشور وارد مذاکره شد که در میانه مذاکرات جنگ به ما تحمیل و مشخص شد که دشمنان به قصد براندازی آمده‌اند.» عارف با تأکید بر اینکه

بازگشت خطبه‌خوان

حضور کاظم صدیقی در نماز جمعه دیروز تهران چه پیام‌هایی برای جامعه به‌همراه داشت؟

نماز جمعه حضور نیافت عملاً کاظم صدیقی به عنوان جای‌گزین او شناخته شد و از این منظر ۲۷ تیر ۱۴۰۴ به امامت کاظم صدیقی یادآور ۱۶ سال قبل و ۲۶ تیر ۱۳۸۸ به امامت هاشمی‌فسنجانی هم بود که برای حل و فصل مناقشات بعد از انتخابات پیشنهادهایی ارائه داد که البته مقبول و مسموع نیفتاد. اعلام حضور آقای صدیقی در نماز جمعه دیروز به این خاطر هم مورد انتقاد قرار گرفت که بعد از جنگ ۱۲ روزه بر همبستگی ملی تأکید می‌شد و این که از هر فشار مخمل اتحاد ملی پرهیز شود و از این منظر صدای برخی از اصول‌گرایان هم درآمد. خاصه آنان که برای حضور در نماز جمعه و افتد به شیخ دچار تردید شدند. زیرا در تشیع بر شرط عدالت نزد امام جماعت و جمعه تأکید فراوان صورت پذیرفته و بر برخی بیم داشتند این ویژگی ساقط شده باشد یا به این نتیجه رسیده بودند.

شاید بر همین اساس و البته بیشتر از منظر همبستگی ملی پس‌انگشت بود که مجری برنامه تلویزیونی «ثریا» با رویکرد اصول‌گرایی کامل نوشت: «ای کاش حاج‌آقا همچنان بر نظر یک ماه و اندی پیش خود می‌ماندند و فعلاً اقامه جمعه نمی‌کردند. در شرایط جنگی، فضای سیاسی، رسانه‌ای کشور نیاز به آرامش دارد. برای این اتحاد و هم‌دلی خون‌های زیادی تقدیم شد. اگر به هر دلیلی افکار عمومی پذیرش ندارد و سؤال در ذهن دارد شما هم فعلاً صبر کنید.»

اشاره محسن مقصودی به توثیق چندی قبل عزت‌الله ضرغامی بود که از دیدار خود با کاظم صدیقی خبر داده و نوشته بود: «پیشنهاد دادم تا تعیین تکلیف پرونده قضایی فرزندان اقامه امامت جمعه نکنند. خودشان هم چنین نظری داشتند.»

پس از آن بود که تصور شد او دیگر به نماز جمعه بازخواهد گشت اما ظاهراً سخنان اخیر اصغر جهانگیر سخن‌گوی قوه قضائیه در باره دخالت نداشتن پدر در پرونده پس‌را مصداق تعیین تکلیف قضایی دانسته و بازگشته است حال آن که سخن‌گو برآورد کلی را بیان کرده و فضای حاکم بر پرونده را ورأی نهایی هنوز صادر نشده است.

کما این که پیش‌تر در سطوحی دیگر از بازپرداخت بدهی بابک زنجانی سخن گفته شد (بی‌اشاره به حکم قضایی) اما به‌تازگی مدیرکل روابط عمومی بانک مرکزی از او به‌عنوان «ابرده‌کار بانکی» و «کلاه‌بردار» یاد کرد و مشخص شد همچنان شرکت ملی نفت ایران و بانک مسکن طلب کارند و گویا «نیکل»‌هایی که بابت بدهی پرداخته قابلیت تصفیه و تسویه نداشته‌اند.

در این قفره هم دقیقاً روشن نشد منظور محتوای پرونده و اتهامات کلی است یا حکم مشخصی که مطلقاً اتهامی را متوجه پدر نمی‌داند در حالی که خود به غفلت اذعان کرده بود.

مهرداد خدیر

معاون سردبیر

طی ۴۶ سال گذشته که نماز جمعه در تهران و دیگر شهرهای بزرگ و کوچک ایران برگزار می‌شود کمتر بحث بر سر این بوده که چه کسی امامت جمعه را برعهده دارد بلکه بیشتر درباره محتوای خطبه‌ها گفت‌وگو درگرفته است و یگانه مورد بحث انگیز هم در چرایی «رفتن» برخی از چهره‌های شاخص بوده نه «رفتن» و مشخصاً غیبت هاشمی‌فسنجانی بعد از خطبه‌های تاریخی ۲۷ تیر ۱۳۸۸ بدون اعلام استعفا یا کناره‌گیری از تریبونی که ۲۴ سال تمام (۸۴-۶۰) و دست‌کم ماهی یک بار از آن در جایگاه سخن‌گوی رسمی نظام و ۴ سال بعد از ۸۸ به عنوان رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام و یک‌چند رئیس مجلس خبرگان رهبری سخن می‌گفت.

البته گاهی مواردی چون نماز جمعه اصفهان را هم شاهد بوده‌ایم که با پرتاب مِهر و سنگ کوشیدند آیت‌الله طاهری را به استعفا وادارند. اما بیشتر بحث بر سر محتوای خطبه‌ها بوده و خبرسازترین هم در مقاطعی نماز جمعه ارومیه به امامت مرحوم ملاحسنی با انعکاس پرس‌و‌سودا در اواخر دهه ۷۰ و سخنان علم‌الهدای مشهد در سال‌های اخیر و تکرار شاید هزار باره و هر هفته پوشش زنان در جاهای مختلف به‌عنوان موضوع همیشگی خاصه در نماز جمعه اصفهان.

مورد شیخ کاظم صدیقی اما از این حیث، خاص است که نه به خاطر ایراد خطبه‌ها و جملات متفاوت یا هر آنچه در آن بر زبان می‌آورد بلکه به خاطر صرف ادامه حضور در این جایگاه بعد از افشای ماجرای باغ ازگل بحث‌انگیز شده است. چندان که بلافاصله بعد از اعلام برگزاری نماز جمعه ۲۷ تیر ۱۴۰۴ به امامت او اعتراضاتی درگرفت از جنس همان که پارسال هم شاهد بودیم زیرا بعد از افشای پرونده باغ ازگل و حوزه علمیه آن (انتقال بخشی از ملک عمومی به مؤسسه شخصی) و این نوبت خصوصاً در پی انتشار خبر بازداشت فرزند او (و بر حسب برخی اخبار به اتفاق هسمر) این تصور شکل گرفت که آقای صدیقی به‌نماز جمعه بازخواهد گشت یا صبر می‌کند تا اصطلاحاً آب‌ها از آسیا بیفتند. نکته جالب توجه دیگر این که بعد از آن که هاشمی‌فسنجانی در ۲۶ تیر ۱۳۸۸ آخرین نماز جمعه خود را اقامه کرد همین کاظم صدیقی در شمار امامان جمعه موقت تهران قرار گرفت هر چند همان زمان اعلام شد قرار نیست او جای هاشمی‌فسنجانی را بگیرد اما وقتی غیبت هاشمی طولانی شد و دیگر در